

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 174/2021 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen neuropsykiatrisia erityispiirteitä omaavien henkilöiden tilanteen parantamisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Pihla Keto-Huovisen /kok näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 174/2021 vp:

Mitä hallitus aikoo tehdä parantaakseen neuropsykiatrisia erityispiirteitä omaavien henkilöiden ja heidän läheistensä asemaa nykytilaan verrattuna ja

onko hallitus valmis aloittamaan neurokirjostrategian laatimisen, johon kirjattaisiin mm. neuropsykiatrisia erityispiirteitä omaavien henkilöiden hyvinvoinnin ja oikeuksien toteutumisen nykytila sekä keskeiset tavoitteet ja toimenpiteet niiden edistämiseksi?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Kansallinen mielenterveysstrategia ja itsemurhien ehkäisyohjelma vuosille 2020–2030 julkaistiin keväällä 2020. Strategia koskee kaikkea mielenterveyttä ja mielenterveyden häiriöiksi luokiteltuja tiloja diagnoosista riippumatta. Siten ne kattavat myös neuropsykiatriset piirteet ja häiriöt. Strategia on viisi painopistettä. Ne korostavat mielenterveyttä voimavarana, kaikkien lasten ja nuorten hyvän mielenterveyden perustan luomista, oikeutta hyvään mielenterveyteen ja tietämättömyyden, asenteellisuuden ja syrjinnän vastaista työtä, tarpeenmukaisia ja laaja-alaisia palveluja sekä hyvää järjestelmien johtamista. Strategian toimeenpano on käynnissä.

Mielenterveysstrategiassa omaiset ja läheiset nähdään merkittävänä mielenterveyden voimavarana koko elinkaaren ajan, ja läheisten tukemisen merkitys tunnustetaan ja tunnustetaan osana asiakkaan kokonaisvaltaista tukemista. Omaisten ja läheisten merkitys korostuu kehityksellisten ja usein pitkäaikaisten neuropsykiatristen oirekokonaisuuksien vaatimassa tuessa ja kuntoutuksessa. Painopisteen ”4. Ihmisten tarpeiden mukaiset, laaja-alaiset palvelut” osana on nostettu esiin omaisten ja läheisten merkitys niin mielenterveyden voimavarana kuin tuen tarvisijoina.

Osana Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus –ohjelmaa kehitetään parhaillaan hoito- ja palveluketjuja lasten ja nuorten perus- ja erityistason palveluissa. Mielenterveysosaamisen vahvistaminen kunnissa –hankkeisiin sisältyy lapsiin ja nuoriin kohdistuvaa työtä ja yhteistyötä varhaiskasvatuksen ja koulujen henkilöstön kanssa. Mukana on myös hankkeita, jotka ensisijaisesti keskittyvät neuropsykiatristen haasteiden hallintaan ja tukeen. Lisäksi STM valmistelee mielenterveys- ja päihdelainsäädännön ja itsemääräämisoikeutta koskevan lainsäädännön uudistusta.

Käytännön hoitotoiminnan laatua ohjaavat julkisella rahoituksella tuotetut tutkimusnäyttöön perustuvat Käypä hoito –suositukset. Esimerkiksi aktiivisuuden ja tarkkaavuuden häiriötä (ADHD)

koskeva suositus on päivitetty vuonna 2019, ja se koskee lapsia, nuoria ja aikuisia. Lasten kielellisistä erityisvaikeuksista on lisäksi erillinen suositus. Tuoreessa Fimean ja Valviran ohjeistuksessa selvennetään ADHD-lääkkeiden määräämisen periaatteita.

Vuosittain STM myöntää valtionavustuksia järjestöille, joiden keskeisenä tavoitteena on edistää neuropsykiatrisiin häiriöihin liittyvää kuntoutusta ja tukea. Tätä tukea suunnataan järjestöjen kautta myös perheille.

Erillisiä diagnoosikohtaisia ohjelmia tai strategioita ei ole suunnitteilla, mutta neuropsykiatrisia piirteitä omaavien henkilöiden hyvinvoinnin ja oikeuksien toteutumisen ja edistämisen huomioidaan edellä kuvatuissa ohjelmissa ja lainsäädännön uudistuksessa.

Helsingissä 14.4.2021

Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru